

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Základní škola Vitice, okres Kolín

Adresa: 281 06 Vitice 15

Identifikátor školy: 600 045 676

Zřizovatel: Obec Vitice, 281 06 Vitice

Školský úřad Kolín, Kutnohorská 50, 280 00 Kolín

Termín konání orientační inspekce: 14. - 16. září 1999

Čj.	031 173/99-2163
Signatura	oc1bt101

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Týdenní časová dotace hodin českého jazyka odpovídá ve všech ročnících zvolenému vzdělávacímu programu *Základní škola*. Členění učiva v jednotlivých ročnících na jazykové vyučování, čtení a psaní odpovídá učebním osnovám. Kontinuita výuky českého jazyka mezi jednotlivými ročníky je zajištěna již organizačním spojením žáků pěti ročníků do dvou tříd.

Český jazyk je vyučován dvěma učiteli s odbornou i pedagogickou způsobilostí. Ředitelka školy využívá svého vzdělání v oboru speciální pedagogiky. Prostorové podmínky jsou výborné, odpovídají psychohygienickým zásadám, vybavení tříd je nové, účelné, prostředí podnětné a estetické. V jedné učebně není promyšlené organizační uspořádání třídy podle ročníků, stávající členění není výhodné pro žáky. Psychohygienické zásady vzhledem k tempu výuky, členění hodiny a relaxaci byly ve dvou hodinách realizovány vynikajícím způsobem, ve dvou hodinách průměrně. Učební pomůcky jsou pořizovány, systematicky tříděny a využívány.

Účelné řízení výuky bylo v polovině sledovaných hodin zaznamenáno jako vynikající. Ve druhé polovině průměrné, neboť nezbytné organizační pokyny nebyly všem žákům jasné, hodiny postrádaly relaxační a motivační prvky. Ve všech čtyřech hodinách byl efektivně využíván vyučovací čas, žákům byl poskytován dostatečný prostor pro samostatnou práci, učitelé vytvořili podmínky pro klidné pracovní prostředí a možnost individuálního přístupu. Při samostatné práci žáků jsou efektivně využívány pracovní sešity a další připravené materiály. Výuka byla odborně a věcně správná. Vzhledem k faktu, že v první třídě jsou dvě skupiny žáků (první a pátý ročník), v druhé třídě tři skupiny (druhý, třetí a čtvrtý ročník), je prostor věnovaný procvičování učiva převážně realizován formou samostatné práce, méně jsou uplatňovány alternativní postupy.

Mezi oběma třídami byl rozdíl v úrovni motivování. Vstupní i průběžné motivační metody, aktualizace učiva, zpětná vazba byly ve dvou hodinách hodnoceny jako výborné, ve dvou hodinách byla pozitiva a negativa v rovnováze. Učitelé respektovali zásadu přiměřenosti, pomáhali žákům při řešení úkolů, výrazně oceňovali snahu žáků, převažovalo pozitivní hodnocení.

Při vyučování byli žáci klidní, ukáznění, vstřícní, spolupracovali s učiteli, projevovali pozitivní vztah k výuce. Komunikace žáků v první třídě je založena na bezmezně důvěře, paní ředitelka je respektována všemi žáky. V druhé třídě byla komunikace mezi žáky a učitelem na průměrné úrovni.

Při hodnocení sledovaných oblastí - plánování a příprava výuky, podmínky výuky, organizace, formy a metody, motivace a hodnocení a interakce a komunikace - byl zřetelný rozdíl mezi oběma třídami vitické školy. V první třídě jsou sledované oblasti hodnoceny jako zcela příkladné, v druhé třídě byla negativa a pozitiva zhruba v rovnováze. Celkově je ve škole výuka českého jazyka hodnocena jako velmi dobrá.

Německý jazyk

Časová dotace odpovídá učebnímu plánu vzdělávacího programu *Základní škola*. Tematické plány jsou zpracovány v souladu s obsahem učebních osnov pro oba ročníky (čtvrtý a pátý). Kontinuitu výuky německého jazyka zajišťuje jediná učitelka. Ta také spolupracuje s učiteli spádové základní školy, vybírá pro žáky stejné učebnice a pravidelně si získává informace o výsledcích práce svých bývalých žáků v šestém ročníku.

Výuku německého jazyka zajišťuje ve škole paní vychovatelka, je bez odborné i pedagogické způsobilosti. Ve čtvrtém ročníku se tři žáci učí německý jazyk společně s výukou prvouky šesti žáků druhého a tři žáků třetího ročníku, a to ve dvou hodinách, třetí hodina německého jazyka je vyučována jen se skupinou žáků třetího ročníku. Pět žáků pátého ročníku má německý jazyk společně se čtyřmi žáky prvního ročníku (výuka výtvarné výchovy a prvouky). Tento stav ztěžuje práci žákům i učitelce. Z metodického hlediska by bylo vhodnější změnit rozdělení skupin a pro výuku německého jazyka spojit žáky čtvrtého a pátého ročníku. Prostory pro výuku jsou dostatečné, učební prostředí podnětné a estetické.

Sledované hodiny byly účelně řízeny, vyučovací čas byl využit efektivně. V hodině se třemi skupinami žáků vynaložila paní učitelka značné úsilí především na koordinaci jednotlivých činností (např. praktický nácvik určování světových stran, práce s kompasu u žáků třetího ročníku, samostatná práce s pracovními sešity žáků druhého ročníku a samostatná práce němčinářů - začátečníků). Žáci jsou zvyklí samostatně pracovat, využívat učebních pomůcek a informativních materiálů. I přes časovou tíseň se vyučující věnovala žákům individuálně a s porozuměním. V hodině třikrát změnila organizaci, vždy dvě skupiny byly zaměstnány samostatnou prací. Žáci pátého ročníku projeví základní znalosti, ale opakování učiva po prázdninách je „bolelo“, byli však aktivní, vstřícní a ochotně plnili zadané úkoly.

Vyučující žáky průběžně motivovala, ve výuce německého jazyka se zaměřila převážně na pamětní zvládnutí učiva a na aplikaci zopakované látky. Její hodnocení mělo výhradně pozitivní charakter.

V hodinách byla respektována osobnost žáka, byl dáván důraz na toleranci. Žáci byli zcela ukázněni. Úroveň verbální a neverbální komunikace paní učitelky je velmi dobrá.

Plánování a příprava výuky německého jazyka jsou v souladu s učebními dokumenty, jejich úroveň je velmi dobrá. Podmínky pro výuku především z hlediska organizace spojení předmětů vykazují citelně slabá místa. Organizace, formy a metody výuky jsou na dobré průměrné úrovni. Motivace a hodnocení stejně tak interakce a komunikace mají spíše nadprůměrnou úroveň. Celkově je výuka německého jazyka hodnocena jako dobrá.

Matematika

Všechny vyučovací jednotky byly učiteli připravené (stavba hodiny, příprava pomůcek a tabule, volba metod...). Časová dotace matematiky v učebním plánu odpovídá používanému vzdělávacímu programu. Oba pedagogové pracují s pomocí písemně zpracovaných tematických plánů pro jednotlivé ročníky. Nedostatkem těchto plánů je, že do nich dosud nebyly zapracovány úpravy a doplňky čj. 25 018/98-22 ze dne 98-08-25. Jen neúplným začleněním některých tematických celků učebních osnov (geometrické učivo, kapitola *Tabulky, grafy, diagramy* v pátém ročníku) i absencí těchto okruhů v předložených kontrolních pracích jsou tyto plány spíše formální. Výraznější zohlednění a individuální přístup k žákům se specifickými vzdělávacími potřebami zaznamenala inspekce v první třídě (první a pátý ročník).

Výuka je vedena odborně i pedagogicky způsobilými učiteli. Prostorové podmínky jsou uspořádáním, členěním a respektováním psychohygienických zásad výrazně lepší v první třídě. Materiální vybavení (učební texty, pomůcky, didaktická technika) je na dobré úrovni, chybí jen některé pomůcky pro praktickou práci žáků (kvalitnější a úplné sady závaží apod.). Pracovníci školy zlepšili přehlednost a kvalitu uložení pomůcek. Ve sledovaných hodinách matematiky nebyla využita didaktická technika, ačkoli výuku ve třech odděleních by jednoznačnější organizační pokyny a zadání úloh s pomocí techniky značně usnadnilo a zefektivnilo. Počítačové vybavení škola zatím nemá.

Spojení ročníků do tříd (stejně jako v českém jazyce) je pro výuku matematiky vhodné, učitelé

dobře využívají charakteristických věkových vlastností žáků. V jednom případě vyšší stupeň samostatnosti starších žáků, ve druhém možnosti kooperace, návaznosti probíraných témat apod. Plánovitou podporou aktivního učení (manipulace s předměty, navozování problémových situací, motivovaná samostatná práce, možnost alternativních postupů atd.) je pedagogický proces v první třídě daleko účinnější. V hodinách druhé třídy byly zaznamenány nedostatky zejména v efektivitě, v malém prostoru pro samostatné učení, málo účinné zpětné vazbě, v rozvoji komunikativních dovedností a vytváření podmínek pro vyjadřování vlastního názoru

Značné rozdíly jsou také v oblastech motivace a interakce. Velmi zřetelné i v samotné výuce je úspěšné naplňování základní koncepční myšlenky ředitelky školy: přizpůsobit školní prostředí, metody práce a mezilidské vztahy co nejvíce dětem, odbourávat příčiny stresu. Ve II. třídě je situace v tomto ohledu problematičtější, i když i zde se v porovnání s poslední inspekcí vztahy postupně pomalu zlepšují.

V plánování a přípravě výuky matematiky jsou pozitiva a negativa v rovnováze, vyskytují se ale i podstatnější nedostatky (aktualizace a plnění učebních osnov). Podmínky výuky zaznamenaly za poslední období značný kvalitativní posun k lepšímu, jsou dobré. V organizaci a metodách (stejně jako v motivaci, interakci a komunikaci) je zřetelný rozdíl mezi oběma sledovanými třídami. Ve třídě vedené ředitelkou školy jsou tyto sledované jevy velmi dobré, ve druhé třídě vyhovující. Celkově má výuka matematiky průměrnou úroveň.

Tělesná výchova

Tělesná výchova je vedena zkušeným učitelem samostatně ve dvou třídách. Skladba žáků odpovídá stejnému členění jako v českém jazyce a matematice. To je z hlediska přípravy, rozvržení a plánování plnění učebních osnov málo výhodné pro spojení prvního a pátého ročníku. Ve výuce je málo zřetelné zohlednění značného rozdílu ve stupni tělesného rozvoje žáků jednotlivých ročníků, a to v míře osvojení správných návyků a porozumění vydávaných pokynů.

Materiální podmínky jsou dobré. Čistá, péčí zřizovatele i vedení školy dobře vybavená menší tělocvična (ředitelka postupně doplňuje tělocvičné náradí a náčiní). V tělocvičně je žádoucí vytyčit alespoň základní hřiště. Prozatím chybí vhodnější venkovní prostory pro atletiku (+ příslušné vybavení - běžecká dráha, doskočiště pro skok daleký apod.). Právě dobudovávaný venkovní bazén je v porovnání s obdobnými školami nadstandardem.

Výše uvedená skutečnost (spojení ročníků) se nepříznivě projevila i na sledované výuce. Jen malé pozorované rozdíly byly v obsahové náplni a náročnosti na žáky prvního a pátého ročníku. Nevýrazně byly stanoveny cíle vyučovací jednotky. Některé metodické pokyny byly udílány bez potřebné zpětné vazby a důslednosti v plnění. Efektivita využití vyučovacích jednotek byla poměrně dobrá, zátěž byla rovnoměrně rozložena. Na dobré úrovni byly dovednosti v práci se švihadly. Míčová technika u jednotlivých žáků je na různé úrovni. Významným přínosem oproti minulosti je skutečnost, že ředitelka dokázala přes organizační a finanční potíže uskutečnit kurz plavání.

V úrovni vstupní i průběžné motivace, hodnocení, verbální i neverbální komunikace zaznamenala inspekce rezervy, žáci spíše pasívně plní pokyny a příkazy učitele. Rozvoj smyslu pro kooperaci a vzájemnou toleranci není systematický. Kladem jsou momenty individuálního přístupu.

V plánování a přípravě výuky jsou negativa a pozitiva v rovnováze, podmínky výuky se postupně zlepšují, prostorové podmínky jsou ve škále „nadstandardní“ (bazén) po „vyhovující“

(atletika). Celkově jsou podmínky dobré. Také organizace, formy a metody výuky jsou průměrné. Úroveň interakce a komunikace je vyhovující. Celkově má výuka tělesné výchovy průměrnou úroveň.

Hodnocení kvality vzdělávání v českém a německém jazyce, matematice a tělesné výchově

Kvalita vzdělávání ve sledovaných předmětech je hodnocena v českém jazyce velmi dobře, v ostatních oborech je dobrá. Hodnocení zahrnuje všechny aspekty (plánování a přípravu, podmínky, organizaci, formy a metody, motivaci a úroveň interakce a komunikace). V hodnocení výuky tělesné výchovy a německého jazyka se nepříznivě odráží pedagogicky nevhodné členění (spojení ročníků u Tv, nevhodná kombinace předmětů s německým jazykem). Naopak příznivě se v hodnocení promítá zjevné zlepšení v materiálním vybavení (velmi dobrá až příkladná péče zřizovatele) a zejména pozitivní změna školní atmosféry (viz základní koncepční záměr ředitelky školy).

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitelka školy má na základě sledování (po dobu celého prvního roku po nástupu do školy) stanoven reálný a dlouhodobý koncepční záměr - přizpůsobit školní prostředí a metody výchovně vzdělávací práce co nejvíce dětem mladšího školního věku, odbourat stres, dobře připravit žáky pro přechod do úplných škol. Vychází také z daných materiálních a personálních podmínek. Koncepční plány jsou podporovány jak rodičovskou veřejností, tak zřizovatelem. Reálný je také plán materiálního rozvoje.

Priority byly stanoveny správně. Je zpracován roční plán práce a další dílčí plánovací materiály (plán kontrol, plán pedagogických rad a další). Ty jsou operativně přizpůsobovány a doplňovány.

V jednotlivých časově-tematických plánech se nepromítly úpravy učebních osnov ze dne 1998-08-25.

Volitelné a nepovinné předměty ve škole zavedeny nejsou. Dvěma žákům s diagnostikovanou LMD škola poskytuje individuální péči, zohledňuje je v hodnocení a spolupracuje úzce s jejich rodiči.

Plánování je pojato jako ucelený systém, rozsah odpovídá velikosti a podmínkám školy. Vykazuje však dílčí nedostatky (znaky formálnosti tematických plánů a plánu kontrol). Záměry jsou reálné, zřetelná je jejich postupná realizace. Plánování je průměrné.

Organizování

Organizační struktura je se vzhledem k velikosti školy velmi jednoduchá, přesto účelná. Přímá a operativní je veškerá řídicí činnost ředitelky školy i tok informací. Vnitřní organizační dokumentace je na dobré úrovni, realizovaným změnám dosud neodpovídá svou formou *Řád školy*. Operativní a vstřícné byly zásahy ředitelky školy při realizaci doporučení z minulé inspekce.

Velmi se zlepšil vnější informační systém a komunikace s rodiči, zřizovatelem a dalšími subjekty je bezproblémová. Velmi dobře se škola prezentuje na veřejnosti.

Organizačním problémem je již zmíněná nevhodná struktura - složení ročníků pro výuku

některých předmětů.

Organizování má dobrou úroveň, pozitivní je zvláště i v této oblasti viditelný posun ve vnitřní atmosféře školy a její prezentace na veřejnosti.

Vedení a motivování pracovníků

Styl řízení je konzultativní. Citlivé vedení pracovníků se odráží v postupném naplňování koncepčních záměrů. Všechny pracovníky školy se podařilo zapojit do prováděných změn a úprav prostředí. Žádoucí jsou účinnější zásahy do metod a forem vzdělávacího procesu a dalších posunů v oblasti interakce a komunikace učitel - žák.

Mezi kritérii pro motivaci a hodnocení pracovníků dosud není zařazeno další systematické vzdělávání pedagogických pracovníků. Další profesionální růst spočívá výhradně v samostudiu a doplňování odborných publikací v učitelské knihovně. S nekvalifikovanou učitelkou ředitelka školy metodicky pracuje (každodenním stykem).

Pravidelné sebehodnocení školy probíhá jen částečně zpětnou vazbou vedení školy, zatím jen dílčí spoluprací s úplnými školami, neformální evaluační činností ředitelky školy.

Vedení a motivování pracovníků probíhá spíše neformální metodou, přesto přináší slušné výsledky - je dobré.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní činnost je plánovitá, přesto obsahuje dílčí nedostatky. Ve školním roce 1998/1999 provedla ředitelka školy pouze čtyři hospitace, záznamy z nich jsou spíše popisné. Nebyly stanoveny priority, zcela chyběla kontrola výuky českého jazyka i matematiky. Také v kontrole plnění učebních osnov zaznamenala inspekce prvky formálnosti. Tato skutečnost ve školním roce 1999/2000 ještě neznamenal porušení schválených osnov *Základní školy* (čj. 16 847/96-2 s úpravami a doplňky čj. 25 018/98-22). Kontrolou záznamů ve třídních knihách ze školního roku 1998/1999 však inspekce porušení osnov zjistila (matematika - ve druhém ročníku probíráno učivo třetího ročníku - násobky 6 až 9, český jazyk - v pátém ročníku probírány číslovky a jejich druhy a skloňování číslovek dvě, obě). Vnější evaluační nástroje dosud škola nepoužívá. Zlepšení situace nastalo v tlaku a kontrole na citlivější hodnocení žáků, odstraněno bylo neúčinné hromadění záporných hodnocení.

Společně uskutečněnými hospitacemi ČŠI a ředitelky školy bylo prokázáno, že tato dokáže vystihnout podstatné jevy ve výuce, zajišťuje metodické vedení. Pouze sporadicky byly v jejím hodnocení kritické připomínky a účinná zpětná vazba.

Kontrolní činnost je málo zaměřena na vzdělávací proces, vedle drobných má i podstatné nedostatky (kontrola plnění osnov, absence vnějších evaluačních nástrojů). Kontrola má vyhovující úroveň.

Hodnocení kvality řízení

Řízení má konzultativní styl, organizační struktura odpovídá velikosti školy - je účinná. Plánování napomáhá naplňování koncepčních záměrů, velmi se zlepšila komunikace uvnitř i vně školy. Vedení a motivování pracovníků je dobré, i zde se projevují pozitivní posuny, nedostatečná je míra dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Kontrolní mechanismy prokazují méně systematickosti, kontrola plnění učebních osnov má formální charakter. V kvalitě řízení se projevují vhodné osobnostní vlastnosti ředitelky školy. Celkově je řízení dobré.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

- V tomto školním roce je ve škole zapsán 21 žák. Velmi vstřícným k další budoucnosti je postoj zřizovatele (obce). Podle jednání se starostou má obec eminentní zájem o rozvoj školy, zřizovatel bude pravděpodobně dotovat finanční normativ za chybějící žáky (počet žáků stanovuje § 6 odst. 3 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon) ve znění pozdějších změn.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- *Hlavní úkoly pro práci školy na školní rok 1999/2000 (materiál ředitelky školy).*
- *Dílčí plánovací materiály ředitelky školy (Plán pedagogických rad, měsíční plány, plán kontrol, tematické plány matematiky, českého a německého jazyka).*
- *Třídní knihy I. a II. třídy ze školního roku 1998/1999.*
- *Výběr z povinné dokumentace školy (Řád školy, Výroční zpráva školy za školní rok 1998/1999, třídní knihy, třídní výkazy, rozvrh hodin).*
- *Hospitační záznamy ředitelky školy a ČŠI, čtvrtletní prověrky z matematiky.*

ZÁVĚR

Kvalitu vzdělávání v Základní škole Vitice hodnotí ČŠI v českém jazyce jako velmi dobrou, v německém jazyce, matematice a tělesné výchově jako průměrnou. Toto hodnocení je ovlivněno zejména zdařilými postupnými posuny v procesu humanizace školy, změně školní atmosféry. Materiální podmínky výuky jsou péčí zřizovatele i zaměstnanců školy stále zlepšovány. V úrovni motivace, metod práce s žáky, hodnocení, interakce a komunikace zjistila inspekce zřetelné rozdíly v závislosti na osobnostních vlastnostech pedagoga.

Řízení má demokratický - konzultativní styl, organizační struktura odpovídá velikosti školy. Plánování je dobré, stejně tak vedení a motivování pracovníků.

Slabá místa zaznamenala ČŠI v organizaci výuky (Nj + Tv) a v kontrolním systému - vyhovující úroveň.

Celkově je kvalita vzdělávání v ZŠ Vitice dobrá, řízení je také dobré.

Inspekce nezjistila neefektivní vynakládání státních finančních prostředků.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Karel Kumstýř	Kumstýř v. r.
Člen týmu	Mgr. Eva Grušová	Grušová v. r.

V Kolíně dne 99-09-24

Přílohy 0

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 1999-09-28

Razítko

Mgr. Kosinová v. r.
Podpis ředitelky

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Kolín	99-10-19	ing. Kejkliček v. r.
Zřizovatel	99-10-19	031 200/99-2163
Rada školy	není zřízena	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	nejsou